

'KENNIS MET IMPACT'

Verslag van het RKI symposium op 9 april 2018 te PBL

Inleiding

Maandag 9 april jl. vond het symposium *Kennis met Impact* plaats: de tweede bijeenkomst in het kader van de RKI innovatie estafette, ditmaal gehost door het PBL in Den Haag. De deelnemers bestonden uit vertegenwoordigers van ruim 20 verschillende organisaties. Hieronder natuurlijk de rijkskennisinstellingen en planbureaus (de RKI-leden), maar ook ministeries, gemeenten en provincies waren vertegenwoordigd. De lijst met deelnemers is toegevoegd aan dit verslag (zie Bijlage I).

Het was een inspirerende en energieke middag! De deelnemers (h)erkenden de zoektocht die zij met elkaar doormaken om beleid georiënteerd onderzoek met gezag en impact te doen in een omgeving die wordt gekenmerkt door nieuwe spelers in het beleid en kennis die steeds meer wordt betwist. Met elkaar hebben we een "RKI-manifest voor Kennis met Impact" opgetekend, dat als 'levend' document het RKI-netwerk kan voeden. De acht vuistregels voor kennis met impact zijn een weergave van de meest urgente uitdagingen die de deelnemers van het symposium gezamenlijk ervaren. Aan het eind van het symposium werd het estafettestokje doorgegeven door directeur Hans Mommaas van het PBL aan Annejet Meijler van het NFI.

Dit document doet een kort verslag van het symposium, beginnende met het "RKI-manifest voor Kennis met Impact", gevolgd door een samenvatting van de presentaties, de groepsdiscussies, en de plenaire afsluiting. Dank aan organisatoren Eva Kunseler (PBL) en Daan Vogelezang (RKI), en de gespreksleider Ed Dammers (PBL) en verslaglegger Lisa Verwoerd (PBL) voor een geslaagde middag.

HET 'RKI-MANIFEST' VOOR KENNIS MET IMPACT

- I. Neem de tijd voor behoefte-articulatie, want elke investering hierin draagt bij aan het vergroten van impact: 'Een goed begin is het halve werk.'
- II. Bescheidenheid is voor onderzoekers de voornaamste eigenschap; dit omvat kwaliteiten zoals sensitiviteit, nieuwsgierigheid, aanpassingsvermogen en het kunnen herkennen van eigen reflexen en uitgangspunten.
- III. Impact vraagt om een goede samenhang tussen inhoud (een integer onderzoeksproces) en proces (inspelen op dynamiek in omgeving en verbindingen leggen met betrokkenen).
- IV. Gezag ontleen we aan betrouwbaar en relevant onderzoek dat is gelegitimeerd door het netwerk waarin we dit doen; m.a.w. gezag ontleen we aan de positie die we in de beleidsarena 'krijgen'. Dit vergt goede afstemming en opbouw van relaties.
- V. Gezamenlijke vraagarticulatie vertrekt vanuit de inhoud en begint met een *coalition of the willing* die aan de slag gaan, bijv. pilots met kenniscommunities tussen RKI's en IPO/VNG.
- VI. Kennis zonder context heeft geen waarde voor beleid; helderheid over de positie en de invalshoek en kunnen anticiperen op ontwikkelingen tijdens het onderzoek zorgen voor verbinding tussen inhoud en context.
- VII. Onafhankelijkheid vraagt om een balans tussen autonomie en dienstbaarheid; transparantie over de manier waarop je die balans invult en handhaaft is cruciaal.
- VIII. Bedenk nieuwe uitingsvormen (zoals visualisaties, taal, werkvormen) voor kennisdisseminatie die passen bij de manieren waarop de samenleving en beleid zich ontwikkelen en organiseren.

HET SYMPOSIUM

De presentaties

De middag werd ingeleid door directeur van het PBL Hans Mommaas met een historische terugblik op de rol van gezaghebbende deskundigen en het belang van het goede gesprek om impact te bewerkstelligen. Mommaas gaf aan dat we moeten waken voor de neiging om dichotomieën (top-down vs. bottom-up aanpak, kwalitatief vs. kwantitatief onderzoek) te hanteren om de positionering van kennisinstituten in een veranderende omgeving te duiden. Functioneler is

Gerard van der Steenhoven (directeur KNMI)

het om te zoeken naar een rol die past bij de omgeving en voorliggende vraagstuk.

Directeur van het KNMI Gerard van der Steenhoven benadrukte de waarde van deze RKI innovatie-estafette voor de uitwisseling van *best practices* tussen kennisinstituten onderling. Rijkskennisinstellingen en planbureaus zijn divers qua functie en inhoudelijke thema's, maar zijn allen bezig met beleid georiënteerd onderzoek. Als uitgangspunten voor het realiseren van impact noemde van der Steenhoven het belang van 'hoffelijkheid', aandacht voor vraagarticulatie, innovatie en onafhankelijkheid.

Hans Mommaas (directeur PBL)

Emeritus hoogleraar Roel in 't Veld sprak vervolgens over de functie van Rijksinstellingen en planbureaus in het slaan van bruggen tussen kennis en beleid. Beleid, media en wetenschap bewegen zich van representatieve democratie, top-down media en disciplinair werken naar participatieve democratie, bottom-up media en transdisciplinair werken. De complexiteit is toegenomen. Om hun kennisfunctie goed te kunnen vervullen vragen deze ontwikkelingen van kennisinstituten om continu oog te hebben voor twee lagen: enerzijds de integriteit van het onderzoek waarop reputatie en gezag zijn gestoeld, anderzijds de relaties met opdrachtgevers en de omgeving.

Dr. Eva Kunseler (PBL) vervolgde met een presentatie over de ervaringen bij het PBL met een veranderende omgeving. Zij gaf aan dat onderzoekers zowel aan modernistische (objectief, valide, disciplinair) als reflexieve (sociaal-robust, actiegericht, transdisciplinair) verwachtingen pogen te voldoen. Beide tradities hebben eigen en bewezen waarde in verschillende beleidsarena's. Van oudsher omvatte die arena de systeemwereld van beleidskaders en voldeed een modernistische aanpak. Nu meer bestuurslagen en meer partijen aan zet zijn om met 'wicked issues' om te gaan, is erkenning van de leefwereld waarin beleid

zich vormt en uitrolt onvermijdelijk. Dit vraagt een reflexieve aanpak van kennisinstituten om de verbinding tussen systeem- en leefwereld tot stand te brengen. Kunseler betoogt dat, om als rijkskennisinstelling blijvend en met gezag de kennisfunctie te kunnen blijven uitvoeren, bewust manoeuvreren tussen beide tradities een vereiste is. Dit vraagt van onderzoekers o.a. een goed omgevingsbewustzijn en procesvaardigheden, naast inhoudelijke kennis en kunde.

Emeritus hoogleraar Roel in 't Veld en dr. Eva Kunseler

Reacties uit de zaal

Er kwamen diverse reacties uit de zaal. Herkenning van het spanningsveld, vraagtekens over de 'shift' naar reflexief werken terwijl het traditionele werk nog zeer gewenst is, de behoefte aan nuance en precisering van wanneer welke onderzoeksbenadering geschikt is.

Aukje Hassoldt (hoofd centrum Veiligheid, RIVM) illustreerde hoe het RIVM de ambitie heeft om 'midden in de maatschappij' te kunnen staan, maar dat dit niet altijd even makkelijk is. Er wordt gezocht naar een gedeelde taal met maatschappelijke actoren, en naar strategieën om om te gaan met weerstand. Daarnaast leeft bij medewerkers het gevoel dat midden in de maatschappij staan als organisatie wel heel veel werk kost. Ze verkennen of een pool van omgevingsmanagers behulpzaam kan zijn om verbindingen te leggen en de aanpak behapbaar te houden.

Erik Pool (directeur participatie, IenW) illustreerde hoe veranderingsgezindheid in de cultuur van de organisatie kan worden aangemoedigd. Hij benoemde drie vuistregels: 1) je moet goede gesprekken kunnen voeren; 2) oud-denken moet niet herhaald worden en nieuw-denken moet worden gepromoot; en 3) er moet letterlijk en figuurlijk ruimte gemaakt worden om 1 en 2 te doen, ondanks de voortdurende beleidstrein waar elke rijksinstelling mee te maken heeft. Pool benadrukt dat 3 verreweg het belangrijkste – en het moeilijkste – is.

Na de reacties uit de zaal volgde er een korte pauze.

Groepsdiscussies

Bij terugkomst in de zaal droegen de deelnemers een achttal uitdagingen aan (geformuleerd als vragen) waar vervolgens in groepen verder over werd gediscussieerd. Elke groep heeft randvoorwaarden geformuleerd om de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden welke vervolgens in 'manifestvorm' zijn gegoten. Deze zijn overigens niet uitputtend en kunnen gezien worden als een aanvulling op de inzichten en vuistregels die werden aangedragen door de sprekers (zoals hoffelijkheid en innovatie door van der Steenhoven, integriteit en aandacht voor de relatie met de opdrachtgevers en de omgeving door in 't Veld en omgevingsbewustzijn en procesvaardigheden door Kunseler). De highlights van de groepsdiscussies werden vervolgens plenair teruggekoppeld middels korte pitches. Hieronder volgt een samenvatting van elke groep.

Groep I: Hoe kom je tot een goede vraagarticulatie voor je onderzoek?

Annejet Meijler (RIVM), Erik Pool (IenW) & Hans Peter Benschop (provincie Overijssel)

Voor het manifest: Neem de tijd voor behoefte-articulatie, want elke investering hierin draagt bij aan het vergroten van impact: 'Een goed begin is het halve werk.'

Groep I maakte om deze vraag te beantwoorden onderscheid tussen het wat en het hoe. Het wat:

Het startpunt van vraagarticulatie is jezelf de vraag stellen: wat weet je niet?

Bewustzijn dat je niet alles weet en niet alles kunt weten is belangrijk.

Daarnaast is het essentieel om je te realiseren dat elke investering in de behoefte-articulatie van de opdrachtgever(s) bijdraagt aan de impact van het onderzoeksresultaat.

Het hoe:

Om behoefte-articulatie te bewerkstelligen is een participatieve aanpak behulpzaam, samen met een flinke dosis creativiteit om zo de behoeften naar boven te krijgen. De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn: wees creatief, schiet geen ideeën af, en verken en verdiep elk idee. 'Je mag alles!'

Groep II: Welke vaardigheden zijn nodig om te kunnen manoeuvreren tussen verschillende kennistradities?

Femke Verwest (PBL), Aukje Hassoldt (RIVM), Paul Hinssen (WUR), Willemijn Tuinstra (Tuinstra Kennisadvies), Albert Faber (EZ)

Voor het manifest: Bescheidenheid is voor onderzoekers de voornaamste eigenschap; dit omvat kwaliteiten zoals sensitiviteit, nieuwsgierigheid, aanpassingsvermogen en het kunnen herkennen van eigen reflexen en uitgangspunten.

Groep II constateerde dat het leren manoeuvreren tijd kost: het draait om nieuwe vaardigheden die geleerd moeten worden. Daarnaast is het ook nodig zorg te dragen voor het inplannen van leermomenten om 'nieuwe dingen' tot je te kunnen nemen. Overigens hoeft niet iedereen transdisciplinair te kunnen werken – dat is onhaalbaar. Wel is het nodig dat het afdelingshoofd of de projectleider in beeld heeft wat de kwaliteiten van het team zijn. Kwaliteiten voor transdisciplinair werken zijn:

- Feiten kunnen toepassen in verschillende contexten
- Gemeenschappelijke taal kunnen zoeken bij interdisciplinair team, bij departementen, bij het publiek
- Sensitiviteit
- Nieuwsgierigheid
- Aanpassingsvermogen
- Eigen reflexen en uitgangspunten kunnen herkennen

→ Alles komt terug op bescheiden zijn!

De groep concludeerde dat bescheiden zijn de belangrijkste eigenschap is voor wetenschappers. Dit is bovendien een eigenschap die te trainen valt!

Groep III: Wat verstaan we onder impact en wanneer zijn we tevreden?

Patricia Faasse (Rathenau Instituut), Tobias Zwijnenburg (OCW), Hans Mommaas (PBL), Mirjam van der Loo (Onderzoeksraad)

Voor het manifest: Impact vraagt om een goede samenhang tussen inhoud (een integer onderzoeksproces) en proces (inspelen op dynamiek in omgeving en verbindingen leggen met betrokkenen).

Groep III constateerde dat zowel proces als inhoud van belang zijn als je je impact wilt vaststellen. Gedurende het proces is er contact met opdrachtgevers nodig om te spreken over welke kant het onderzoek opgaat, over de verwachtingen die zij hebben, over hoe doorwerking bevorderd kan worden. Het draait er daarbij om, op een goede manier met elkaar de samenhang tussen inhoud en proces vorm te geven; balans is nodig tussen inhoud en proces. De groep noemde daarbij de bruikbaarheid van het onderzoek als een belangrijke factor voor het bewerkstelligen van impact.

Om impact te meten moet eerst expliciet zijn wat je ermee beoogt. Impact meten kan door media-aandacht te monitoren, maar impact bewerkstelligen vraagt ook acties in de eigen organisatie. Impact kan vergroot worden door het begeleiden van het landerijen van de resultaten van het onderzoek (disseminatie), het nalopen van producten en het organiseren van een goed gesprek met stakeholders ter evaluatie. Dit staat tegenover het meten van impact middels e.g. het aantal keer dat het onderzoek genoemd wordt op social media: dit is een perverse prikkel en geeft weinig echte inzage in impact.

Om impact te kunnen genereren en te monitoren is omgevingsbewustzijn belangrijk. En, om impact te vergroten is het nodig om de vraag achter de vraag achterhalen. Dit vraagt een goed gesprek met de opdrachtgever.

Groep IV: Waar wordt gezag en legitimiteit aan ontleend?

Hiddo Huizing (PBL), Lionne Koens (Rathenau Instituut), Mark Montforts (RIVM), Isabel Suarez (Gemeente Haarlemmermeer)

Voor het manifest: Gezag ontleen we aan betrouwbaar en relevant onderzoek dat is gelegitimeerd door het netwerk waarin we dit doen; m.a.w. gezag ontleen we aan de positie die we in de beleidsarena 'krijgen'. Dit vergt goede afstemming en opbouw van relaties.

Volgens Groep IV ontleen we gezag aan betrouwbaar en relevant onderzoek dat erkend wordt als legitiem door het netwerk waarin we dat doen. De partijen in dit netwerk hebben een eigen referentiekader waarvan uit ze ons dit gezag toekennen. Het is aan ons aan te sluiten op dit referentiekader. Dit raakt bovendien aan impact: impact hebben we als anderen ons geloven en zeggen: daar kan ik verder mee.

De groep zette verder uiteen hoe we gezag 'krijgen'. Ze maken onderscheid tussen *de jure* (wettelijk gezag) en *de facto* (werkelijk gezag) en noemen mandaat van de overheid (relevantie), academische methoden (betrouwbaarheid) en het betrekken van de maatschappij (legitimiteit) als bronnen voor het bewerkstelligen van legitimiteit en gezag. Gezag krijgen we wanneer we onze positie goed bewaken en de randvoorwaarden goed geregeld hebben; deze randvoorwaarden van de arena waarin we ons bevinden moeten voor ons deugen, anders kunnen we de kennis niet leveren op een juiste manier.

Groep V: Hoe kan kennis beter benut worden door gemeenten en provincies?

Joke van Wensem (KIS), Kees Breed (VNG), Inge Bakker (Kennispunt Twente), Gerard van der Steenhoven (KNMI), Anneke Broekema (provincie Brabant), Dick van der Wouw (Planbureau en Bibliotheek van Zeeland)

Voor het manifest: Gezamenlijke vraagarticulatie vertrekt vanuit de inhoud en begint met een coalition of the willing die aan de slag gaan, bijv. pilots met kenniscommunities tussen RKI's en IPO/VNG.

Groep V startte met de conclusie dat iedereen kennis van de RKI's beter wil benutten: de partijen zoeken elkaar, maar om de één of andere reden lijkt kennisbenutting maar beperkt te lukken. Een issue voor kennisontwikkeling is onder andere de korte tijdsloop van het proces (van het onderzoek). Daarnaast is er afstand: hoe komt lokale kennis bij de kennisinstellingen terecht? Volgens de groep is er sprake van versnipperde vraagarticulatie en is er onvoldoende capaciteit om met iedereen het gesprek aan te gaan. Daarnaast werkt de

wettelijke grondslag die voorschrijft dat RKI's rijksbrede kennis moeten genereren voor sommige kennisinstellingen belemmerend. Hoe hiermee om te gaan?

De groep heeft een aantal oplossingsrichtingen cq. vuistregels geformuleerd om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Zo stellen ze dat de onderzoek agenda van de onderzoekers, gemeenten en provincies gezamenlijk tot stand dient te komen. Ook stellen ze dat RKI's in principe alle kunnen partijen bedienen, maar niet slechts individuele om versnippering te voorkomen. Voor efficiëntie zou het goed zijn als alle partijen – RKI's, maar ook overheden, etc. – elkaars data delen. Het is daarvoor belangrijk dat er een gedeeld beeld is voor deze partijen wat het onderscheid is tussen data, informatie en kennis. Daarnaast is het raadzaam om te werken met *coalitions of the willing*: blijf niet hangen tot alle partijen om zijn, want dat kan lang duren. Centrale boodschap is: ga het proberen en doen, ga aan de slag! Er zijn succesvolle voorbeelden van een aantal pilots door VNG die mogelijk als inspirerende voorbeelden kunnen dienen.

Groep VI: Hoe verbind je inhoudelijke kennis met kennis over context?

Anne Loeber (UvA), Ruurd Schoonhoven (CBS), Roel in 't Veld (TU)

Voor het manifest: Kennis zonder context heeft geen waarde voor beleid; helderheid over de positie en de invalshoek en kunnen anticiperen op ontwikkelingen tijdens het onderzoek zorgen voor verbinding tussen inhoud en context.

Groep VI nam als startpunt dat ruimte voor reflexiviteit en bewustzijn van de context essentieel en altijd nodig is. Die ruimte daarvoor komt onder druk te staan wanneer er spanning is, door problemen in de buitenwereld en tijden van (latente) crisis. Om daarmee om te kunnen gaan is nodig om je als kennisinstelling goed af te dekken: *cover your ass!* Maak afspraken wat je gaat doen, maak je aannames, afbakening en keuzes expliciet, ook in de vraagarticulatie en zorg dat deze is geaccordeerd.

De groep constateerde dat deze aannames en keuzes niet noodzakelijkerwijs statisch zijn: er is ruimte nodig om deze te kunnen heroverwegen n.a.v. ontwikkelingen in het onderzoek of in de buitenwereld. Kennisinstellingen moeten het recht op initiatief hebben m.b.t. her-contracteren, her-articulatie deelcontractvragen. Met andere woorden: er moet ruimte beschikbaar zijn om het over een andere boeg te kunnen gooien.

Groep VII: Wat betekent onafhankelijkheid als je tegelijkertijd ook de verbinder bent?

Pieter Boot (PBL), Marc Hanou (PBL), Lia van der Ham (SCP), Benno Jimmink (RIVM), Ido Toxopeus (RIVM), Daphne Bressers (NSOB), Erik Schieman (IenW)

Voor het manifest: Onafhankelijkheid vraagt om een balans tussen autonomie en dienstbaarheid; transparantie over de manier waarop je die balans invult en handhaaft is cruciaal.

Groep VII begon met het verkennen van de betekenis van onafhankelijkheid. Zo zette de groep uiteen dat onafhankelijkheid betrekking heeft op sturing vs. autonomie van het primaire (onderzoeks)proces (hoe organiseer je je werk, wat zijn je opdrachten, etc.). De belangrijkste vraag die opborrelt is: wat is precies de zorg met betrekking tot onafhankelijkheid? De groep stelde dat dit een kwestie is van perceptie; is het een vraag van burgers of speelt reputatieschade van gezag een rol? Dit verschilt nadrukkelijk per kennisinstituut.

De groep gaf aan dat samenwerking tussen de instituten onafhankelijkheid ten goede komt. Een voorbeeld is het Compendium voor de Leefomgeving waarvoor de partijen net opnieuw getekend hebben. Wat daarnaast zeker helpt voor het behouden van een onafhankelijke positie zijn:

- Open data
- Transparantie over je rol/processen (!)
- Wetenschappelijke communicatieve manier van tonen van onafhankelijkheid

Groep VIII: Welke nieuwe uitings- of interactie vormen zijn nodig?

Laurens Brandes (RIVM), Pauline de Kroon (PBL), Bart Broekx (OCW)

- I. *Voor het manifest:* Bedenk nieuwe uitingsvormen (zoals visualisaties, taal, werkvormen) voor kennisdisseminatie die passen bij de manieren waarop de samenleving en beleid zich ontwikkelen en organiseren.

Groep VIII heeft een lijst gemaakt van relevante uitings- en interactie vormen uitgesplitst naar de vier overheidssturing modellen van Van der Steen (2015). Als uitgangspunt voor de beweging richting een responsieve overheid noemde de groep het in contact komen met verschillende publieken en het benutten van nieuwe media.

- Rechtmatige overheid:
 - Voorlichting campagnes ('Een beter milieu begint bij jezelf')
- Presterende overheid:
 - Rapporten en indicatoren (key performance indicators)
- Netwerkende overheid:
 - Kennistafels: je bent erbij of niet
 - Communities of practice: binnen én tussen kennisinstellingen
 - Infographics: beeldend vertellen wat je boodschap is
 - Dialoog
- Responsieve overheid:
 - Tentoonstelling en gesprekken: verbeelding alternatieven inrechtstreeks contact met de samenleving
 - Sentiment meten op sociale media
 - Interactie vormgeven: organisatie skills
 - Niet alleen zenden, maar luisteren!
 - People skills + IT + onderzoek + ...
 - Best practices een podium geven
 - Datalabs en experimenten
 - Creatieve mindset
 - Citizen science & referentie instituut
 - Verbeter de buurt
 - Living labs → je bent onderdeel van het experiment
 - Serious games
 - Open data en open source

Als laatste punten noemde de groep het belang van een balans tussen het halen en brengen van data en informatie. Daarnaast is er vaak onduidelijkheid over

wie betaalt: interacties en uitingsvormen opzetten kost geld en tijd, wie betaalt de rekening hiervoor? Hier dient over nagedacht te worden.

Afsluiting symposium

Roel in 't Veld gaf een korte reflectie op de pitches. Hij gaf de deelnemers mee dat de huidige praktijk gekenmerkt wordt door het aan- of uitbesteden van opdrachten op een vrijwel automatische piloot. De voornaamste veranderingen zullen aan deze voorkant moeten plaatsvinden, en dat geeft strijd! Er is een worsteling om aandacht en om zorgvuldigheid en de huidige wijzen van aanbesteding sluiten goede gesprekken aan de voorkant bij voorbaat uit: hier is een majeure verandering nodig. Dit vraagt om openheid, ruimte en wederzijds begrip.

Hierna reflecteerde Paul Hinssen (WUR) op het symposium en de ondertekening van het Compendium voor de Leefomgeving (CLO) eerder die dag. Het is een bevestiging van de samenwerking die er al was. Er is duidelijk behoefte aan samenwerking tussen de kennisinstellingen en dat komt tot uiting. Hierdoor creëer je iets wat meerwaarde heeft over solitaire projecten. Juist dit zorgt voor impact, maar niet die van het meetbare soort. Openheid en transparantie naar elkaar, elkaars kennis beschikbaar stellen: zo komen we verder.

Tot slot werd het symposium afgesloten met het doorgeven van het estafettestokje door PBL directeur Hans Mommaas. Annejet Meijler van het NFI sprong in op de open uitnodiging om gasthuis te zijn voor de volgende RKI innovatie bijeenkomst.

Bijlage I. Lijst met deelnemers

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Hans Mommaas	PBL	hans.mommaas@pbl.nl
André van Lammeren	PBL	andre.vanlammeren@pbl.nl
Pieter Boot	PBL	pieter.boot@pbl.nl
Ed Dammers	PBL	ed.dammers@pbl.nl
Lisa Verwoerd	PBL	lisa.verwoerd@pbl.nl
Eva Kunseler	PBL	eva.kunseler@pbl.nl
Aldrik Bakema	PBL	aldrik.bakema@pbl.nl
Melchert Reudink	PBL	melchert.reudink@pbl.nl
Mieke Berkers	PBL	mieke.berkers@pbl.nl
Pauline de Kroon	PBL	pauline.dekroon@pbl.nl
Hiddo Huitzing	PBL	hiddo.huitzing@pbl.nl
Marc Hanou	PBL	marc.hanou@pbl.nl
Femke Verwest	PBL	femke.verwest@pbl.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Ido Toxopeus	RIVM	ido.toxopeus@rivm.nl
Mark Montforts	RIVM	mark.montforts@rivm.nl
Benno Jimmink	RIVM	benno.jimmink@rivm.nl
Aukje Hassoldt	RIVM	aukje.hassoldt@rivm.nl
Laurens Brandes	RIVM	laurens.brandes@rivm.nl
Marjolein Geurts	RIVM	marjolein.geurts@rivm.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Ruurd Schoonhoven	CBS	r.schoonhoven@cbs.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Erik Pool	IenW	erik.pool@minienm.nl
Erik Schmieman	IenW	erik.schmieman@minienm.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
George Gelauff	IenW/KiM	george.gelauff@minienm.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Paul Hinssen	WUR	paul.hinssen@wur.nl
Bram ten Cate	WUR	bram.tencate@wur.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
------	-------------	----------------

Marc Forwijn	Gemeente Haarlemmermeer	marc.frowijn@haarlemmermeer.nl
Isabel Suarez	Gemeente Haarlemmermeer	i.suarez@haarlemmermeer.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Gerard van der Steenhoven	KNMI	gerard.van.der.steenhoven@knmi.nl
Daan Vogelezang	KNMI	daan.vogelezang@knmi.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Annejet Meijler	NFI Min. VenJ	a.p.meijler@minvenj.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Albert Faber	Min. EZ	a.faber@minez.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Bart Broex	Rijksdienst voor cultureel Erfgoed RCE	b.broex@cultureelerfgoed.nl
Renze Portengen	Min. OCW	r.portengen@minocw.nl
Tobias Zwijnenburg	Min. OCW	t.zwijnenburg@minocw.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Remco van Eijkel	CPB	r.van.eijkel@cpb.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Lia van der Ham	SCP	l.van.der.ham@scp.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Kees Breed	VNG	Kees.breed@vng.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Anne Loeber	UVA	a.m.c.loeber@uva.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Lionne Koens	Rathenau Instituut	l.koens@rathenau.nl
Patricia Faasse	Rathenau Instituut	p.faasse@rathenau.nl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
------	-------------	----------------

Dick van der Wouw	Planbureau en bibliotheek van Zeeland	dwouw@dezbnl
-------------------	---------------------------------------	--

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Hans Peter Benschop	Provincie Overijssel	hp.benschop@overijsselnl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Mirjam van het Loo	Onderzoeksraad voor Veiligheid	m.vanhetloo@onderzoeksraadnl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Daphne Bressers	NSOB	bressers@nsobnl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Joke van Wensem	IenW/KIS	joke.van.wensem@minienmnl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Inge Bakker	Kennispunt Twente	i.bakker@regiotwentenl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Anneke Broekema	Provincie Brabant	abroekema@brabantnl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Willemijn Tuinstra	Tuinstra Kennisadvies	willemijn.tuinstra@xs4allnl

Naam	Organisatie	E-mailadressen
Roel in 't Veld	Veldwerk Beheer	roeintveld@hotmailcom